СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 81. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 8. квітня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 81. Jersey City, N. J., Wednesday, April 8, 1925. THREE CEN[TS]

Отворення конвенції Українського Народного Союза.

РОЧЕСТЕР, Н. И., 6. квітня. — Конвенція У. Н. Союза зачалась нині о 1-ій годині сполудня в Сенека готелі.

Конвенцію отворив головний предсідатель У. Н. Союза Семен Ядловський.

По виборі верифікаційного комісії вибрано президію, в склад якої увійшли: Омелян Ревюк, предсідатель, Олександер Мерещак і Дмитро Братусь, заступники предсідателя; Василь Гришко і Омелян Рекрут, секретарі.

Конвенційні наради тривають від 8-ої години рано до 1-ої сполудня і від 2-ої сполудня до 6-ої вечір.

Також вибрано уже комісії пресову і просьб та скарг.

Тутешня преса подала звідомлення про конвенцію.

АМБАСАДОР ІДЕ ДО ЛОНДОНУ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 6. квітня. — Бувший американський амбасадор в Берліні, Еленсон Б. Говтон, виїздить дня 15-ого с. м. пароплавом Джордж Вашингтон на становище амбасадора в Лондоні.

НАЙЛІПШІ БЕСІДНИКИ В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 6. квітня. — Найліпші бесідники в сенаті се сенатори: Виллием Е. Бора, з Айдаго; Джеймс А. Рід, з Мизури; Роберт М. Ла Фоллетт, з Висканснн; Джордж В. Норрис з Небраски; і томас Дж. Волш, з Монтени.

Всі вони самостійні у своїй політиці і переконаннях та держаться їх неодмінно, не перскакуючи ґрупи до ґрупи.

СПІР НАД ЗАСУДЖЕНИМ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 6. квітня. — Засуджений на смерть Геролд Чепмен має згинути в Гартфорд, Конн., смертю через повішенне дня 25-ого червня с. р. Одначе ще заки він згине, федеральна влада має до нього справу за рабунки почтових пересилок. Тому, як кажуть адвокати, президент Кулидж мусіти-ме його помилувати, щоб оставити владі стейту Канетикат свободу виконати на ньому екзекуцію.

ҐРАФ КАРОЛІ ІДЕ ДО КАНАДИ.

ОТТАВА, Акт., столиця Канади, 4. квітня. — Мадярський дипльомат ґраф Михайло Каролі вибирається з Америки до Канади.

На границі він мусить перебути екзамінацію як всякий европейський еміґрант.

Кажуть, що ґраф Каролі в Канаді буде говорити про заборону щонебудь говорити про політику в Америці, яку видало правительство у Вашинґтоні.

СКАЛІЧИЛА МУЖА В СУДІ.

Пані Франціпіка Ґітліц, 23-літня подруга Германа Ґітліца, торговельного аґента в Ню Рошел, Н. И., явилася в однім нюйорськім суді на розправу зі своїм мужем, який домагається цілковитого розводу зі своєю женою. Коли Ґітліц станут собі в кутику судової салі і почав тиху розмову зі своїми двома адвокатами, його жена підсунулася тихцем ззаду, вийняла з торбинки ножик і запхала його в карк свому мужеви. Судова прислуга вхопила за руки розярену жінку і покликала поліцію.

Президуючий суддя Дейвіс, що саме тоді переводив якусь розправу, відмовився видати судове оречення в тій справі і заявив, що се є ділом кримінального суду. Він не дозволив також арештувати Ґітліцову в часі переводженої ним судової розправи. Поліція забрала її щойно по скінченню сеї розправи.

ЗГОРІЛО 42 СТРІТКАРИ.

У Бронксі, (дільниця міста Ню Йорку) занялася з невислідженої причини одна стрітиара (трамваєвий віз), що стояла на одній з бічних шляхів величезної трамваєвої шопи. Поки прибула пожарна сторожа, вже цілий будинок стояв в огни. Жертвою пожежі впало 42 стріткари і майже цілий двк. Матеріяльну шкоду оцінюють на $200.000. В огни понікся значно один робітник, а одного пожарника зранило в голову спадаюче скло.

ВИСКОЧИВ КРІЗЬ ВІКНО ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД БАНДИТАМИ.

В домі одного нюйорського Італійця, Генрика Марчедо, зібралася вечером весела компанія і засіла собі до гри в карти. Нараз отворилися хатні двері і при грачах станули чотири зоружені бандити. Один з грачів, Аттільо Діяц, так налякався тих бандитів, що без надуми вискочив коміть головою на брукование подвіре. Вчинок Діяца так [illegible], що вони забрали господареви лише [illegible] годинник і автрискове перо, а прочі дорогоцінности, що лежали на кількох місцях у хаті, оставили в спокою. Діяц, перевезений опісля до шпиталю, помер з одержаних від покалічення ран.

ОФІЦІЯЛЬНІ ЛІСТИ НА ВИБОРАХ ПРОВАЛЮЮТЬ.

З Тарасівки, будаївського району, на Київщині, вищуть до „Більшовика" (ч. 247, з 5. III.), що уложену сільським активом, се зн. Комячейкою, Комсомолом, Комнезамом і пр., лісту членів сільської ради при поновних виборах, збори виборців „провалили". Як тільки прочитали той список, „сянився величезний галас, з окрема проти Комнезамів". — „Громада сама вибере", без накидування з гори, і вибрала половину середняків, а другу половину з поміж неорґанізованих незаможників. На 19 членів Ради і 4 кандидатів пройшов тільки один член Комнезаму. Характеристичне, якими арґументами поборювали орґанізованих незаможників. — „Ось голосують — пише кореспондент — незаможника. Одна жінка кричить: „Його не треба, він дитину „звізвав"; друга жінка теж ламентує: — „Куди його обирати, [illegible], а [illegible], що з нього [illegible]

ТАЙНА ПРОДУКЦІЯ АЛЬКОГОЛЮ НА ВКРАЇНІ.

Московська преса широко обговорює справу тайної продукція спіртових виробів на Вкраїні, що все більше зростає. І так державна міліція за сім останніх місяців впала на слід продукції алькоголю в 50.000 випадків. То є число двічі більше як 1923. року. Щодо цього на першому місці стоїть київська губернія, де відкрито 11.000 укритих кітлів. Найменше тих тайних горалень було в волинській губернії, але й тут є їх 2000. Фінансове бюро комісаріяту фінансів і економії обчислило, що на Вкраїні на 200 мешканців припадає один тайний котел. На ділі їх багато більше, бо могли викрити їх лише половину. Спіртові напитки виробляють тайно з цукру, цукорків, масла, муки, бараболь, буряків, порічок а навіть і з чіснику. Колиб прийняти, що один котел працює лише 50 днів заки впадуть йому на слід, то виробляють 35,000.000 літрів горівки. Вартість матеріялу зужитого для тайного виробу горівки відповідає вартости трьох мілінів пудів хліба.

ЧОМУ ДУХОБОРИ ПРОТИ АНГЛІЙСЬКИХ ШКІЛ?

Як звісно, канадійський уряд має дуже богато клопоту зі школами в дістріктах, де мешкають Духобори. Вони стараються бойкотувати англійські школи, коли-же їх зневолюють посилати дітий до школи, то духобори дуже часто школу палять.

Одна з Духоборських делеґацій, яка була у премієра Британської Колюмбії Олівера, вияснила причину, чому то Духобори є проти тутешних англійських шкіл. Після слів Духоборів англійські школи Канади вчать заботато теорії і не дають дітям практичних наук. Діти, що кінчать тутешні школи, гордять ручною працею і пруться з дебільша до міст, де шукають легкої наживи. А духобори бажали би, щоб їх діти були добрими фармерами.

ЮДИНА РОБОТА.

Віцемінїстер Польщі Тугут приняв на авдієнції "голову" досі нікому невідомої "Української Людової Партії," відомого каїновою роботою на Волині Оскілка, який представив міністрови меморіял про ситуацію на "кресах" та запропонував свою співпрацю в лікуванню "кресових" болячок.

ЦВІТИ, ЯКИМИ ЛЮДЕ ЖИВЛЯТЬСЯ.

Коли ми цвіти "їмо" лише очима, то є краї, яких мешканці таки дійсно їдять цвіти. Головнож цибульки цвітів є такими присмаками. Понайбільше цих цвітів належить до лілій. Первісні мешканці Японії, що називаються Аіну, ще й нині живляться головно одним родом величезної лілії. Головний її поживний складник — як і в усіх лілій, які даються їсти — це крохмаль. Тиґрова лілія, японська "ріорі-іюрі" (дословно "лілія до варення") є для Японців тимсамим, чим для інших народів бараболі. У Вечені ті самі лілії, які у нас садять лише для краси, плекають лише для варення; навіть їх цвіти для Японців є присмаком, ласощами. Камасія, цибулькова ростина, то головна пожива Індіян Північної Америки. Виробляють т. зв. "Камас" у супроводі прастарих церемоній і звичаїв. При помочі варення цибулі на розпеченому камені одержують гарну муку, з якої печуть смачний поживний хліб. Також ростина Lewisia rediviva, прикраса наших огородів, то ласощі червоношкірих; таксамо дуже люблять вони цибулю ростини Calochortus.

13-ЛІТНА МАТИ.

В Чеському Броді дівчина, яка щойно в лютім скінчила тринацятий рік життя, привела на світ здорового хлопця. Одного дня перед породом молоіа мати була ще на шкільній прогульці. Як вернула до дому зробилося їй недобре. Її мати побігла до аптики за каплями, бо думала, що дівчина захоріла на жолудок. Як вернула з лікарством, була вже бабусею. „Батько" дитини 17-літний хлопець.

ЗНОВУ "ДИВЕРЗІЙНІ БАНДИ" НА "КРЕСАХ."

На пограниччі коло Минщизни появилася нова диверзійна банда силою в 80 чоловік, озброєна в Минську. Цілий ряд озброєних відділів появився на Волині. В Могильній на радянському боці сформувалася велика банда силою в 150 чоловік під отамануванням отамана Мухи ("Куріер Львовскі").

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ЛІКИ НА ПОЛЬСЬКУ БОЛЯЧКУ.

Варшавський "Роботнік" подає звіт відчиту ППС-івців в особах референтів Васілевського, Недзялковського і Праґера в "Союзі незалежної соціялістичної молоді" у Варшаві, якого ціллю було повчити польську молодь "самоозначувати" Українців та Білорусинів у польській державі.

Васілевські, вказуючи, що національне питання в Польщі стало болячкою, при чому "найбільшою національною індивідуальністю в польській державі являються Українці," закінчує свою промову словами:

"Радикальні круги в Польщі розвязують пекуче питання східних кресів таким спсообом, щоб дати "кресовим меншостям"(??) максимум заспокоєння їхніх потреб без викликання якої-б то не було війни."

Другий "лікар" — "соціяліст" Недзялковскі, той самий, що їздив минулої весни до Льондону переконувати Макдональда, що "кресова" й "меншостьова" справи в Польщі вже давно найліпшим способом розвязані, сказав:

"Треба привязати до себе національні меншости, створити для них таку орґанізацію життя, щоби тісно їх звязати з розвитком і добробутом держави," для якої цілі не вагається навіть перед створенням "федеративної польсько-українсько-білоруської республики."

Третій референт Праґер сказав, що "обовязком соціялістів є зробити натиск на уряд, щоби з усвідомленням собі поваги справи витягнув відповідний внесок" та прийняв ППС-івський проґрам "автономії та пацифікації."

Тільки толку з того мало.

НЕЗАМОЖНИКИ СЕРЕД СТУДЕНСТВА КИЇВСЬКИХ ШКІЛ.

При київських вищих школах (Вузах) істнує 21 секція незаможних студентів, які числять 2285 студентів незаможників, в тім з Київської губ. 1113, а решта припадає на инші губ. Жінок серед цього незаможницького студенства 308 колишних червоноармійців 558, комсомольців 221, комуністів 154.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Французьке правительство пропонує „добровільну данину" замісць „податку на капітал".

ПАРИЖ, 6. квітня. — Французький міністер скарбу Анатоль де Монзі не предкладає податку на капітал, але „добровільну надзвичайну данину" у висоті 10% вартости майна горожан.

Правительство „в засаді" приняло сей проект, а завтра має його затвердити.

Противники правительства кажуть, що воно лиш хоче підманути горожан, що ся данина „добровільна", бо хто не заплатить добровільно, з того стягнуть силою.

Кромі того де Монзі пропонує, щоби побільшити скількість паперових франків о 4 міліярди.

ПЛЯН ДОСА.

БЕРЛІН, 6. квітня.— За 7 місяців, відколи введено в життє плян Доса, Німеччина заплатила аліянтам $133,000,000 ріжних „відшкодовань".

З того $25,000,000 заплатили німецькі зелізниці.

СОЦІЯЛІСТИ ГОРОЮ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 6. квітня. — При недільних виборах до бельгійського парляменту соціялісти виявили значну силу й осягнули успіхи.

ГІНДЕНБУРГ НЕ КАНДИДУЄ.

БЕРЛІН, 5. квітня. —Полевий маршал ґенерал Ґінденбурґ заявив, що не прийме кандидатури на президента Німеччини.

Наслідком того остається кандидатура Ярреса проти републиканського кандидата дра Маркса.

600 НАЙЛІПШИХ КНИЖОК.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. квітня. — Ліґа Народів видасть лісту 600 найліпших книжок, що появились у ріжних мовах в 1924 році.

Се будуть праці з обсягу історії, права, суспільного знання, богословя, філософії, клясичної літератури, штуки, ґеоґрафії, подорожі й історії літератури.

Край, що видає понад 10,000 книжок, може визначити 40 книжок до спису, а інші меньше.

У списі не буде повістий.

ДОГОВІР ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

РИҐА, столиця Латвії, 6. квітня. — Тут відбулась конференція балтійських републик, Латвії, Естонії, Фінляндії і Польщі, яка довела до заключення проти-російського договору у випадку війни.

Вони мають підписати договір на другий тиждень.

ФАБРИКА ФОРДА В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 6. квітня. — Генрі Форд купив тут будинок на фабрику й отворить велику фабрику автомобілів.

ЖИДИ И АРАБИ.

ГАЙФА, Палестина, 5. квітня. — Англійський дипльомат, котрий приїхав до Палестини на отворенне гебрайського університету в Єрусалимі, відвідав нині місцевости Петах, Тіква і Беняміні.

В Беняміні його привитано. У відповідь на привіт він сказав:

Я сподіваюсь і вірю, що се, що ми бачили тут, буде теж і в цілій Палестині, та о голоси про те, що Жиди й Араби не можуть жити у згоді, показується безосновними в раціональній політиці. Будучина Палестини залежить від співпраці обох народів. Я вірю, що такт Жидів, їх патріотизм і високий характер жидівської цивілізації вкінці осягне свою мету і буде почестю для культури.

УКРАЇНІЗАЦІЯ НА ПОЛТАВЩИНІ.

Робітничо-селянська інспекція перевела обслідування 16 радянських установ Полтави щодо українізації, при чім виявилось, що тільки в кількох установах діловодство цілком або у великій части українізовано, (Спілка робітників освіти, Відділ запису актів цивільного стану, Господарський Союз і Ґубземуправління), а в такій установі, як інспектура праці, українізації обраховано тільки на 14%! Через курси української мови пропущено 265 осіб, що виносить лише 38% тих, що мали пройти, а скінчило курси всього 196 осіб. (Б. 5. III. 25).

Коли в такому майже цілком українському місті, як Полтава справа українізації так „світло" стоїть, то як же вона мусить зле стояти в Харкові, Катеринославі, Одесі і инших містах! Та це й не диво, коли всі одвічальні становиска в установах займають надіслані з Москівщини комуністи, а [illegible] й місцеві люде, то з тої катеґорії, про яких можна сказати, що вони „більші католики, ніж сам папа римський", себ-то такий елемент, що вислугується перед Москвою і так-же [illegible] собі справу українізації, як і правдиві Москалі [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА І „МИР"

Помер плян чесько-словацького міністра Бенеша про „поставлення війни поза законом".

Тепер же видні американські політики і церковні достойники звернулись до президента Кулиджа з покликом, щоб у новій міжнародній розоружній конференції, яку хоче скликати, поставив домагання, щоб „поставити війну поза законом".

Себто, аби узаконити і зберегти сей „мир", який тепер Франція завела розбоєм в Европі.

Чи Польщу, Румунію, Югославію, Росію, створено миром, аби для них мир асекурувати?

Чи ті держави істнують далі при помочі мира, аби для них мир забезпечувати?

Ні, їх створено наїздами, розбоями, грабунками і тепер їх удержують окупанти при помочі насильства, при помочі кулі і багнета. В тих державах нема мира і спокою, а війна, війна щоденна, безупинна, і кров, у якій отікають міліони ЦИВІЛЬНИХ людий.

Забезпечувати такий „мир" кровавий, таку різню людий цивільних яко мир — є злочином, гіршим війни.

Кождий справедливий і чесний чоловік повинен голосити клич: Війна фальшивому мирови, в якому кроваляться міліони цивільних людий!

Обовязком озброєного війска є забезпечити мир для цивільного населення, для безборонних безоружних людий. А поки такого мира нема, обовязком озброєних людий є воювати і у війні його здобути.

Щойно за миром цивільних людий може прийти і мир військових людий.

Тоді можна „поставити війну поза законом", а покищо треба „поставити поза законом" „мир", себто війну проти цивільного населення, яка є гіршою і страшнішою аніж війна озброєних проти озброєних.

ВІДБОЛЬШЕВИЧУВАННЄ

Від 7-ого падолиста, 1917, коли большевики захопили власть в Росії у свої руки, вони її большевичили, вводячи при помочі карабіна большевицький комунізм.

Вони касували гроші, приватну власність; банки і фабрики забирали у свої руки; зелізницями і трамваями дозволяли їздити безплатно; робітникам дозволяли працювати, кільо і як схотять; війску давали свободу; голодним обіцювали хліб.

Сей їх „комунізм" допровадив край до крайної нужди і руїни.

І вони МУСІЛИ зробити відворот.

Привернули гроші і то золоті (лиш їх дуже мало); приватну власність віддали селянам і вже їх не торкають; робітникам наказують працювати більше як в капіталістичних державах за гіршу заплату і з забороною страйку; у війску привернули строгу дисципліну як за царів; голодним хліба не дають, хотяй вони міліонами вмирають; на зелізницях і трамваях привернули оплати.

А ехниці віддають капіталістам і знищені фабрики й торговлю. Ще признають їм усякі привілеї і полекші, щоб тільки воскресили до життя померший промисл і торговлю.

Собі оставляють лише „червону армію" і „Чеку", яка ще червонійша від „червоної армії".

Значить, цілий досвід комунізму скінчений. Большевичення вже покінчилось; зачинається відбольшевичування.

Коли не большевицькі газети, і між ними Свобода, писали тому 7 літ тесаме, що нині говорив Каменев або Дзержинський, то вони були „контрреволюційною продажною пресою", але коли лідери повторюють се тепер, як зашізно лихо направити, тоді се, що кричали про „контр-революціонерів", мовчать.

Мовчать, бо не мають що сказати. Та вічно правду годі скривати.

КРІЗА БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДИКТАТУРИ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Сторонньому чоловікові могло б здаватися, що під залізною пятою большевицької диктатури на всіх просторах від Дністра до Амура й від Туркестану до фінляндського кордону вже все примирилося з сучасним станом річей і мовчить благоденствує під невсипущим доглядом всезнаючої „Чеки". Але коли ближче придивитися тому, що діється під спокійною поверхнею в большевицькім царстві, тоді стає видно, що иний процес глибоких внутрішніх перемін. Большевицька влада удержується тільки коштом що-раз нових уступок, які чим раз більше віддаляють її від первісної програми. Під натиском нових суспільних і економічних сил большевицька диктатура тратить крок за кроком грунт під ногами і наближається повільно до неминучої кризи.

Найбільші переміни большевицької політики слідно **на економічнім полі**, однаково на селі і в місті. На селі старалися большевики в перші часи свого панування найти піддержку в убогому селянстві, в сільському пролетаріяті. Ця політика приносила большевикам деякий час користь. Підюджуючи біднішу частину сільського населення на багатшу, большевикам удалося **розбити селянську опозицію.** Особливо уперто була ця боротьба на Україні, де большевики ставили собі головну ціль: відібрати хліб у тих селян, які його мають. Клич загальної рівности був зручним знаряддям в руках комуністичних дурисвітів. На цій підставі в богатьох місцях України селяни ділили „нарівно" не тільки землю, але й худобу і навіть курей...

Порівнявши в такий спосіб селян, большевики побачили, що вони власне дуже мало досягли. Хоч бідність, як комуністична чеснота, була примусово переведена, але це не дало большевицькій державі ніяких матеріяльних користей. І от уже з 1921 року почали большевики дивитися крізь пальці на те, як селяне „обростають". Вони зрозуміли, що тільки заможне селянське господарство може справно платити податки. Тим часом большевикам гроші потрібні до зарізу, бо окрім внутрішніх видатків, вони мусять витрачати великі суми на піддержку комуністичних партій у цілім світі. Длятого большевикам вигідніше мати „куркуля", який платить податки, ніж убогого „комнезама", який сам іде з довгою рукою до совітської влади.

Під впливом тих причин **большевицька влада змінила** в останних часах цілком своє **відношення до „куркуля" на селі.** Московський комісар земельних справ Смірнов цілком касує той раньше поширений серед комуністів погляд, що користування найманими робітниками є ознакою „куркуля". Навпаки, він виправдує найману працю в сільському господарстві. Смірнов пише: „Коли господарство, яке користується найманою працею, правильно платить за роботу найнятого робітника, то таке господарство не можемо назвати „куркульським". Про „чорний передїл", тобто поділ землі на рівні пайки, большевики вже цілком перестали говорити. Сам російський большевицький „староста" Калінін (голова російського Центрального Виконуючого Комітету) висловився недавно за нерівність в сільському господарстві, за конкуренцію, бо це, на його думку, єдиний шлях до піднесення хліборобства. А московська „Правда" писала недавно про це, що нерівність в сільському господарстві цілком випливає з комуністичних принципів".

Ставши на такий шлях, большевики мусять робити щораз більші економічні уступки на користь заможнішого селянства. В цім і є головна переміна большевицької політики на селі, що вони все більше покидають „забаганки" незаможників, а за се „стараються приєднати собі заможніщі селянські верстви, які для них найбільш потрібні. На 13. зїзді Російської Комуністичної Партії один промовець так описував відношення окремих груп селянства до большевицької влади: „Політика на селі неясна. Незаможні мовчки чухають потилицю, середні селяне здвигають плечима, не знаючи, чи хвалити чи гудити радянську владу, а з заможного куркулівського гуртка частенько почуєш похвалу істнуючому режимові".

Так большевицька революція **обертається поволи в свою протилежність.** На Україні, не зважаючи на всі вирівнуючі спроби, економічна сила лишилася далі в руках заможного й середнього селянства. Большевицька статистика подає, що на Україні лишки хліба находяться в руках заможніших селян (135 міліонів пудів), а незаможне селянство має хлібний дефіцит на 65 міліонів пудів. Це довідуємося з московської газети „Економическая Жизнь", яка рівночасно пише, що незаможне селянство на Україні випродує масово свою худобу „для задоволення своїх потреб, які вимагають грошей". Які ж це потреби в грошах з'явилися раптом у наших незаможних селян, що змушують їх продавати за безцін останню корову? Що за безцін, це видно з тої самої „Економической Жизні", яка подає, що на Київщині фунт мяса коштує 5 копійок (2 і пів цента!), а пуд пшениці (16 кільо) 2 рублі золотом! Очевидно, що перший видаток в грошах, який наліг на ціле селянство, від заможного до найбіднійшого, це **большевицькі податки.** На їх заплачення незаможник випродує тепер своє останне майно.

Богато перевчилися большевики і в своїм відношенню до **промислового робітництва.** Вони вже давно скасували рівність виплати простих і кваліфікованих робітників та спеціялістів-інтелігентів. Забули про вісім годин праці. Замісць поденної оплати праці вони завели тепер виробну систему (акордову), тобто оплату від готового виробу. Найновійший клич большевиків що до промисловости це „інтенсифікація праці", значить збільшення видатности праці. Але ця інтенсифікація може бути переведена не заведенням нових, кращих машин, тільки коштом робітничих мязів. В радянській промисловости існують ще тепер машини з 1880 року. А тимчасом максимальний вік праці для машин в Европі й Америці — 10 років.

В цій точці большевики попадають в зачароване коло. Вони не хочуть випустити промисловости зі своїх рук, хоч ця промисловість дає їм втрату. А з другого боку вони переконуються, що таким веденням господарства їм не вдасться поставити свою промисловість на рівні з европейською. Для того треба **грошей на нові машини!** Податки на це не вистарчають, а закордонна позичка, за якою большевики розпинаються вже кілька років — це журавель в небі.

Ось чому поки що несміливо, але чим далі все ясніще лунають голоси про потребу дальших змін економічної політики, а саме про **розширення прав приватного капіталу** в промисловости. Дотепер приватний капітал обіймає в радянській промисловости тільки 5% п. Але це власне та частина промисловости, яка не бере ніяких пільгот від уряду і сама дає прибуток своїм власникам. Вона хоч не велика, нагромаджує капітал у себе, коли між тим державна промисловість проїдає основне майно держави.

Таким чином большевицька влада доходить в своїм розвитку до того, що на селі вона все більше мусить спиратися на заможніще селянство, а в промисловости на приватний капітал. Але уступки цим двом силам **викликують їх більшу рухливість і активність**, яка звертається проти самої большевицької влади. При останніх виборах до рад показалося виразно, як заможніще селянство всіми силами старалося здобути собі в радах як найбільший вплив. Поки що цей рух серед селянства проявляється в легальних формах, але недавне повстання в Грузії показало, що може бути й інакше. Зінов'ев назвав це повстання „підземним струсом", який віщує недобре для совітської влади.

Не менші трудноші буде мати большевицька влада з задоволенням приватного капіталу. Для свого розвитку він буде потрібувати політичних прав, свободи слова, преси, зборів і т. д. З другого боку большевицькі уступки приватному капіталови будуть викликувати чим раз гострішу опозицію в самій комуністичній партії. Вже дотепер непорозуміння внутрі комуністичної партії кілька разів потрясли сильно нею і мало що не розбили її єдности. Чим далі ці противенства будуть все більші і здавити їх усуненням від партійного життя окремих людий, як недавно Троцького, вже не вдасться.

Розвиток приватного капіталу в радянськім господарстві мусить заставити большевицьку владу поступати крок за кроком взад перед зростаючою силою свого ворога, а коли вона саме кличе собі на допомогу. Комуністична квочка, висидівши капіталістичних курчат, мусітиме вільно або невільно передати політичну владу тим елементам, які витворяться в наслідок дальшого розвитку продукційних сил.

Павло С.

КУЛЬТУРНА РОБОТА НА ВОЛИНІ РОСТЕ.

Цими днями відбулося відкриття "Першого Дому Просвіти" у Рівному на Волині. З одновідники випущеної Рівненською повітовою "Просвітою" з тої нагоди, довідуємося, що до будови дому приступлено 25. липня 1924 р., а відкрито Дім 11. січня 1925 р. Отож протягом тільки 5-ох останніх зимових місяців, завдяки щирій матеріяльній і моральній допомозі всього громадянства, збудовано дім, який має стати національним бастіоном. Жертви на будову Дому на заклик комітету вплинали не тільки з Волині, а також з Холмщини, Підляшшя і Галичини.

ДО КОНВЕНЦІЇ.

(Допись з Ню Йорку).

Пишу пізно власне тому, щоб делегати сей лист прочитали на конвенції.

Я хочу піднести такі справи:

I.

Конвенція повинна доручити урядови У. Н. Союза, щоб купив новий **дім У. Н. Союза** в Джерзи Сити або в Ню Йорку. Сей замадий, застарий і в невідповідному положенню. Се можна легко зробити, бо інвестовані гроші певні.

II.

Конвенція повинна ухвалити **дар** для нашого славного письменника **Богдана Лепкого.** Я власне читаю листи з Берліна, що він тепер хорий і в крайній нужді. Хто-ж йому поможе? Я гадаю, що повинен би У. Н. Союз. Тисячі членів У. Н. Союза через 25 літ читали безплатно його твори, овоч праці його великого ума, коли він в краю учителював і не потребував нашої помочі. Тепер же, коли він на старі літа, хорий на вигнанню, то чейже ми повинні післати йому в дарі парусот долярів.

III.

Конвенція повинна також ухвалити **стипендію для студента Юрія Андрейка в Берліні.** За 2 роки він скінчить свої студії і буде лікарем в Америці, але на се потреба помочі, бо батько бл. п. Дмитро Андрейко помер бідним чоловіком і не оставив для дітий жадного майна окрім того образовання, яке за його життя вже здобули. Молодий Юрій Андрейко заслугує як ніхто другий на стипендію. Не лише з уваги на память заслуженого для У. Н. Союза бл. п. Дмитра Андрейка, але й тому, що він незвичайно талановитий студент; що щирий український патріот; і що вже від 8 літ працює безкорисно для української справи в американській пресі та публікаціях в Америці і в Европі.

IV.

Делегати повинні ухвалити теж, або зложити по 1 доляроби від себе, на поміч **голодуючим українським письменникам на вигнанню в Европі.**

V.

Конвенція повинна ухвалити **2 центи на Рідну Школу** на 4 слідуючі роки. Се дасть $5.000 річно, або $20.000 (чи й більше) за 4-літню каденцію. Се буде значна і певна поміч з Америки для Рідної Школи, яку ми повинні платити поти, доки наша школа на Західній Україні буде в польському ярмі. Се буде не цілий кводер для кождого члена і членкині на рік, а на се чейже нас усіх стати. Та памятаймо, що з тих центів буде велика поміч, бо громада великий чоловік.

Отсих кілька гадок піддаю під розвагу делеґатам, а як вони їм припадуть до вподоби і делеґати їх приймуть, то се буде гарна памятка з конвенції, яку радо привитають члени У. Н. Союза, коли вони вернуться домів.

Старий Союзовець.

ПОКЛИК З СЕЛА ТУРІВКИ.

Дорогі родимці, Браття і Сестри!

Всі Ви так як много інших народів покинули своїх рідних, свою Батьківщину, свій Рідний Край і поїхали в далеку чужину за гори за море, щоб найти собі красшу долю, якої не було для Вас у Рідному Краю. І хоть вже минуло богато літ як Ви покинули Рідний Край однак незабуваете про своїх рідних у своїм старім краю, не затратили своєї віри, своєї народности і нераз своїми жертвами, як знаємо, помагали нашим братям у всяких прикрих хвилях, коли лиш нарід наш до Вас відкликався.

Маємо отже надію, Дорогі Родимці Турівчани! що не відмовите і тепер нашій просьбі з якою отсе власне до Вас звертаємось.

Перед війною як знаете село наше мало Читальню, Кружок Господарський, був і Сокіл і все те якось трохи животіло, хоть, правда, не так, як у людий, але все таки Турівка не була дуже по заду і була надія, що ось туй туй спроможемся і на свій власний дім, під який площу дарувала нам громада і почалися були вже й на ту ціль збирати жертви.

Прийшла нещасна війна і все те нам перервала. По війні довгий час село наше дрімало і не було його кому пробудити, аж ось сего року знайшлось кількох молодших господарів, котрі постаралися о відновлення „Читальні Просвіти". Перші загальні збори відбулися дня 27. січня 1925 р., на котрих на разі вписалось кількадесять членів і зараз же нововибраний виділ взяв собі за ціль, щоб якнайскорше приступити до будови власного дому, знаючи це, що ніяке Товариство не розвиєся добре без своєї власної хати, бо як сказав наш Батько-Тарас: у своїй хаті своя правда і сила і воля.

Діло це велике, але і воля і охота до виконання цего діла у нас не меньша.

Площу вже маєм і камінь на будову вже маєм, але все те ще за мало, щоб приступити до будови, бо до того всего треба гроший. Рік цей у нас як Ви там Дорогі Родимці самі знаете, тяжкий, нетреба Вам цего тут писати. Длятого кличемо до Вас Дорогі Родимці Турівчани: поможіть нам — поможіть той оден раз, а сповните велике діло, а може коли доля кого з Вас поверне до старого краю до рідного села (бо й таке може бути), а тоді кождий офіруючий свою лепту на цю ціль, з гордістю може сказати: і мій камінчик єсть у тім домі.

Ви Дорогі Родимці Турівчани, котрі жиєте на вільній земли Вашингтона, **знаходитесь у ліпшим матеріяльнім положенню**, як ми тут і думаем, що не Вам не зробить великої щербини на Вашім майні, як кождий з Вас після своєї можности кине на ту ціль свою лепту і допоможе нам до завершення того так хосенного і патріотичного діла, яким єсть будова власного читальняного дому.

Покажіть і Ви Дорогі Родимці, Браття і Сестри, що і Ви не гірші від других, котрих так як Вас, із других сіл загнала доля на чужину, а не жалують жертв для своїх односільчан, коли ті звертаються до них за помочию на подібні цілі.

Маючи велику і певну надію на Вас Дорогі Родимці Турівчани, віримо, що Ви не відкажетесь від нашої просьби і підіпрете нас в тім ділі, яке ми постановили доверішити при Божій і Вашій помочи, за що вже згори за кожду, хотьби найменьшу, лепту підписаний тут Комітет складає щире Спаси Біг.

В Турівці, дня 2. лютого 1925.

Семен Корепко, голова; **Василь Гроховський,** заступник; **Петро Полегойко,** секр.; **Іван Олійник** (син Данила), господар; **Іван Коцюбінський** (син Василя), касієр; **Теодор Охота і Стефан Пелехатий,** члени виділу; **Михаїл Косик, Ілько Гуменюк, Михайло Уличний,** заст. виділових; **Йосиф Луків,** член читальні.

Хто радби дізнатися більше про справу, хай напише на адресу: **B. Kociubynsky, 731 Brown St., Philadelphia, Pa.**

НА ПОЛЬСЬКИХ "КРЕСАХ."

Як стоїть шкільна справа на Волині, показує допис до "Нашого Життя" з Мирогоща Дубенського повіту.

Була тут українська вища початкова школа з 7 клясами, яку утримували до 1922 р. на свої кошти місцеві селяне і Чехи-колоністи удержуючи учителів, прислугу, купуючи інвентар, ремонтуючи її і т. д. В 1922 р. польська шкільна влада перебрала школу до своїх рук. І от протягом 2-х літ польські інспектори "зреформували" її до такого вигляду: школа стала чисто польською; з 7-клясової зробили її 2-річною; дітей відстращила від науки і звела число їх зі 183 до 35. Культуртрегери!!!

ДОПИСІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В справі п. Зазуляка.

Гадка піднесена Комітетом помочи недужому нашому Артистови д. Зазулякови приняла-ся, але не мож зібрати стільки, щоби справді закупити фарму бодай маленьку, на якій наш Артист міг би прийти до здоровля. Початок був дуже гарний, бо зібрано 655.87. Ся збірка оголошена в 269 числі Свободи з 18. падолиста 1924 року. Друга збірка принесла 170.25, що зробило разом 826.12 і оголошено в 301 числі Свободи з 27 грудня 1924. Трета збірка виносить 48.62, що робить разом 874.74 і оголошена в нинішнім числі Свободи.

На сю трету збірку прислали слідуючі добродії:

Василь Буртик, Сліквіл, Па. ...14.50
(Зложили слідуючі: по 2.00: Василь Буртик і Ів. Хомяк; по 1.00: Н. Кіч, М. Ткач, Г. Дудів, Л. Мельник, Ф. Грісяк; по 50 ц.: Ю. Кузьмин, Л. Біон, В. Мацько, П. Мацюрак, Й. Бубняк; В. Госичак, Ф. Корпіцький, І. Гогнят; по 25 ц.: Г. Щебак, М. Богоніс, Г. Цишак, Н. Івасюк).

М. Присташ з Дітройт, Міш. ... 9.00
(Зложили: Мих. Присташ 2.25, І. Масляк і Он. Буката по 2.00; Йосиф Масляк 1.50, Од. Зелінський 1.00, Н. Н. 25 цнт.)

Григ. Патинок, Ансонія, Конн. ... 1.00
Іван Тарас, Скрентон, Па. 1.00
Олекса Мандяк, Скрентон Па. .. 1.00
Кир. Волощук, Скрентон, Па. 1.00
Дм. Михайлів, Скрентон, Па. 1.00
Іван Гава, Скрентон, Па. 2.00
Семен Гела, Янгставн, О. 1.00
о. Н. Підгорецький, Ню Йорк 5.00
І. Пеленський, Філяделфія, Па. 5.00
П. Кирилюк, зав. Америки, Філяделфія, Па. 2.00
Процент від грошей в банку 5.12
Попередно 826.12

Разом $874,74

Се по нинішний день. Ся сума зложена в банку First National Bank в Перт Амбою на імя: „Michael's Zazulak Fund" з підписом касієра п. Івана Ваверчака і о. Чаплинського.

Не знать, що нам дальше робити? За сю суму фарми купити не годен, а тут вже ніхто не присилає. Ми умисне зволікали з сим послідним оголошеннем, в надії, що може ще хто дещо пришле, але дарма. Та якраз тепер відбувається конвенція У. Н. Союза. Там зїхалися чільні патріоти, делегати Братств і Товариств цілої Організації — і тут ми бачимо нашу поміч.

Користаючи з сего низше підписаний Комітет представляє отсим незавидне положене бідного Артиста і удається з горячою просьбою о поміч. Панове Делегати поможіть хорому нашому Артистови і ухваліть запомогу, щоби було защо чим скорше закупити, хочби найскромнійшу фарму, а буде се ділом великого милосердія, за що вже наперед сердечну подяку складає Комітет.

о. Чаплинський, о. Кузів, Іван Ваверчак, Яків Корнат, о. Вол. Лотович, Дембіцький і Вінтоняк.

P. S. Ласкаві жертви просимо і дальше слати на адрес: Rev. M. Kuziw, 23 Walnut St., Hartford, Conn., а чеки виписати на імя John Waverczak.

ВУДГЕВЕН, Н. Й.

Слово до Шановних Делегатів і Делегаток.

Дороті і милі Делегати і Делегатки! Ви певно читали історію про наш корабель У. Н. С. "Сагайдачний," котру писав наш шановний громадянин Угорчак. Поважаний наш друг доложив немалого труду, щоб нам як слід змалювати, як на долони, яка була подорож нашого корабля "Сагайдачного" У. Н. С. майже 30 літ, в котрім судьба судилася і авторови ним веслувати тай бути наочним свідком всякої небезпеки. Правда дорогі, що нераз вже мав пірнути з цілою залогою. Але відвага і завзята праця чільних провідників уратувала організацію від загибели і пропасти. Правда, що легковірні і боягузи повискакували з корабля у воду та пропали для нас раз на все. Другі хоть повискакували, а не потопились, бо вернулись знову до організації, бо бачили ... ція не упадає, а під умілим проводом пливе гордо до своеї пристані. І днесь він є малим корабликом, але великим пароплавом, що вже йому лекше плисти вперед по тих розбурханих филях і безпечнійше, бо він сильнійше побудований. А щоби він ще був більший, то тепер Вам милі Делегати і Делегатки судьба судила ліпше скріпити і заасекурувати так, щоби У. Н. С. і громів не боявся, а не то ворожих филів, котрі безнастанно в нього бють, немов напосілись його знищити. Ви рішаете про його долю і судьбу. Ми, як пасажирі Вам сердечно дякуем, і будем Бога молити за здоровля Ваше. Ви є вибрані народом і Ви маєте вибирати і урадити те, що є можливе. А що неможливе то й не думайте про те. Видко по проєктах, що люди вже здорово думають. Честь і слава тим, що домагаються і часописи одної і другої і календаря; значить браві — Союзовці свідомі сего, що коли вони не будуть дбати про правдиву просвіту, то червоні антипки будуть ширити фалшиву і дуже шкідливу для нашого народа.

Що до сиротинця то я за тим, щоб всі наші українські організації за се діло взялися а тоді лекше для кожнього буде. Ба й навіть щоб всі злучились в один Союз, а тоді будучність запевнена. Ми маємо щось 5—6 українських організацій запомогових. Щоб кожда мала по 100.000 членів, ну то її злуки не потреба, але так то майже кождій потрібна. Се залежить від доброї волі урядів і від загалу членства тих організацій. Можна братись спільно до купна великої фарми і будувати великий сиротинець, але всюда треба єдности і згоди тай доброї волі і трошки жертв. Я на таку ціль радо зложу жертву коли загал возьмесь за діло, бо я не знаю, чи я завтра буду живий, а я маю діти. Возьмім примір з нашого улюбленного покійного Дмитра Андрейка. Поснідав, але вже не вечеряв. Такесаме з нами буде. Ми туди всі повандруем, чи ми схочем чи ні. 15.000 членів по 10 долярів робить 150.000, то вже можна щось робити, колиб другі організації не хотіли іти спільно. А де фондів взяти на удержанне сиротинця? Вже раз змінити той календар і той день, щосьмо святкували своє Різдво, офірувати на сиротинець. Ми в Америці і мусимо іти після американського календаря а не царгородського. Віри не зміняем, ані свята, тільки дату дня то всьо. А з тих жертв булаб велика користь сиротам і старцям. Уряд німецький дістав золота за 50,000.000 долярів в Америці, які німецькі емігранти зложили для вітчини; значить Німці Німцям помагають. А ми своїм не можем помагати? Можем, тільки ми якось байдужні; сеж народ сам собі а не кому. Я думаю, що попів не треба викидати, бо вони ще не побольшевичилися ані попольщили. А коли вони ідуть з нами, то і ми ідім з ними. Може і я маю який гнів в печінках своїх на котрого попа, але через мій гнів не сміє терпіти народня справа. Нам не викидати попів з поміж себе, але домагатись від них праці культурної. Ми маємо ... інтелігентних і весь тягар спадає на їх плечі. Я за тим, щоб кождий священник, а є їх більше ніж 100 помагав ширити редакторам просвіту між народом. Бо засвітім одну свічку в темноті, то не богато поможе, але засвітім 115, то таки добре буде видко. Неоден чорноробочий хотів щось написати, але щож, раз руки спрацьовані, а друге невченому тяжше складні слова поскладати як вченому. А хоть напише, а як невідповідно то редакція не помістить то відтак страшно гнівається на редакцію, так що потому все шкодить народній справі через ображену свою амбіцію. Священики повинні всі як оден писати щось інтересного до наших часописів, а за труди отримають надгороду ту, що ще й може своїми очима побачуть волю і самостійність свого народу. Ми домагаємося всього від організації, але вкладок ми якось ніяк не "підрайзовуем." Тут наведу правдивий примір, котрий був вигарбований на моїй шкірі, як був хлопцем. Пішли раз мама в вечер корову доїти, але корова дала дуже трошка молока. Кажуть мама до тата: знаєш, Федю чось корова дала нині менше молока, як вчора. Тато кажуть: може Боже борони хора. Ану подивімся. Взяли ліхтарню, оглянули, а вона голодна як дошка. Тато кажуть: ну і чи могла вона дати молока? Зараз дали її їсти тай води. Коровина поїла, лагідно замукала, немов подякувала господарам, що за ню не забули тай її погодували. Булиби забули, але тото менше молока пригадало. Ой прийшли батько до хати, ремінь в руки, не питали, що я сплячий. Давай мою шкіру гарбувати. — То кашу любиш, а й смитану з горняток позбираєш, а корози не вмієш погодувати і напоїти? Гірку лекцію тямлю до днесь. Тут сама природа нас учить розуму, а ми і так не вчимося. Хочем, щоб нам дала організація, то даймо і ми організації.

Видко, що наші редактори "Свободи" не дуже побиваються за тими стільцями редакторськими, коли пускають такі проєкти на себе. Видко, що се несмачний дзяб, так, як декотрим малозрячим видається. Але бажаннем є добрих і свідомих членів і членкинь, щоб вони далі працювали на своїх становисках. Вони робили роботу совісно і чесно, а що всіх не могли вдоволити, то трудно. Декотрим неподобається Свобода тай нею шпуряють. Нераз жінка зварить як найсмачнійшу кашу чоловікови і дітям, а чоловік прийде лихий з роботи і каже, що "каша прикурена або пересолена чи недосолена." Календарі видавати для всіх членів, тільки тим ні, як чоловік і жінка то лиш чоловікови. Як є тато і син, то татови, а син уже і татів почитає. Але для тих, що не вміють читати, то видавати, нехай учаться. Букварів не бракує в наших книгарнях; податку платити не буде ніхто, як хто навчиться читати. Америка любить людей письменних, а знак тому, що любить, бо Німців найбільше пускає до свого краю і Англиків, тому, що ті народи вчені. Чому не пускає Москалів, Поляків, а по при них і наших? Тому, що мало вміють з них читати. Я ходжу вечером до школи, то неоден Німець, сивий, як молоко, а він ходить до школи, бо знає, що йому наука не зашкодить, а поліпшить його долю.

Тепер привіт моїм землякам в Рочестер, Н. Й. Дорогі Родимці. 6 квітня 1925. в нас велике свято, бо буде збір козацьких синів і доньок, котрі зійдуться радити, як запевнити грядучим поколінням будучність, а й деяку поміч дати рідному краєви. Ваші серця будуть веселі, що Ви дочекались такого свята. А славні Американці дещо про наш нарід довідаються.. Довідаються і вороги кляті наші, що наш дух живий і довний любови для України.

Микола Косів.

НАЗВА НОРВЕЖСЬКОГО ГОЛОВНОГО МІСТА — БОЛГАРСЬКА.

Як звісно від 1. січня 1925 р. переіменовано столицю Норвегії Христіянію на Ослъо. То стара назва, якої уживали від 1047—1624 року. Цю назву надав містови король Гаральд Гардрада Святого. Подія ця викликала велике зацікавлення серед норвежських учених. Один із них проф. Фляйшер звернувся з цієї нагоди письмом до історично-фільософічного факультету університету в Софії, чи назва Ослъо не є болгарська. Болгарські фільольоги проф. Конев, проф. Младенов і звісний історик проф. Златарський розглядали докладно це питання. Вони заявили, що назва Ослъо болгарська. До цього погляду приєдналися після довших розслідів проф. Фляйшер і Дабідсон. В софійській газеті „Свободная реч" проф. Златарський помістив фейлетон, в якім широко обговорює життя й діла короля Гаральда Гардрада. Доказує, що назва Ослъо походить від болгарського Ослава. Ослава то імення болгарської княгині, в якій був залюбився Гаральд Гардрад. Це сталося тоді, як Гаральд під іменням Нордвріка (1033-1043) займав високе становище в візантійській військовій службі. Йому поручили здавити повстання в Македонії й Болгарії. Болгари збунтувалися проти візантійської влади (Михайла IV. Парляґонського) під проводом князя Петра Деляна, сина болгарського царя Гавриїла Радомира і внука царя Самійла. Коли Гаральд побив війська Деляна біля Охріди, Петро Делян і його сестра Ослава попали в полон і їх забрали до Царгорода. Там залюбився Гаральд гаряче в Ославу. Колиж 1047 року вернув до батьківщини, зістав норвежським королем, а столицю свою назвав іменням Ослъо. Так увіковічнив він імення болгарської княгині, яка згідно з візантійськими літописами була дуже гарна, а короля Гаральда любила до кінця життя.

ВІНЧАЛЬНА ХУСТИНА МЕКСИКАНСЬКОЇ КОРОЛЕВИ ШАРЛЬТИ.

Перед вінчанням мексиканської королевої Шарльоти (що походила з найвизначнійших кол мексиканської аристократії) постановили королевій дати як весільний дарунок дорогоцінну хустку. Виготовили хустину незвичайної краси, а по середині її був портрет цісаря Максиміліяна, окружена мережками з білого шовку. Підчас грабіжної події в Кверетаро пропала ця хустина. Один співробітник французької амбасади в Мексику, віднайшов хустину в якогось торговця і відкупив собі її. Тепер ця хустина є власністю одної французької родини. Вона показує хустину в своїх сальонах.

РЕВІЗІЯ ТРАКТАТІВ 1919 Р. І ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

Оригінальна теза Англії. — Німеччина без демократії. — Соборність Німеччини. — Інтереси Франції та Англії. — Історичні ремінісценції. — Нова конференція.

Париж, 6. березня.

Ще не встигли відгреміти гармати на західному фронті і в 1918 р., коли Англія — від City*) до Оксфорду**) — виставила нову тезу своєї політики: „підняти Німеччину". Це дійсно було новиною в історії: „підняти" країну переможену, яка ще два роки раніще тримала Европу в жаху і була на два роки від повної перемоги. З властивою собі впертістю при всіх кабінетах, Англія працювала над своєю тезою зустрічаючи офіціозно опозицію, а іноді її фактичний спротив (Франкфурт, Рурщина) з боку Парижа.

„Підняття" Німеччини — сьогодні вже довершений факт. Вона володіє одною з найпостійніших валют в Европі, її буджет дає злишки. Але економічне підняття тягне за собою завжди і політичне, бо „піднят-тя" країни — це питання авторитету влади, а це проблема політики, а не економії. Яким чином Німеччина витворила сильну владу? Тим, що виключила з центрального уряду краєві уряди (Саксонія) і муніціпальних соціялістів. Дивна річ: соціялісти навіть енергійно не боронилися, а ніби-то були раді позбутися тягару влади. Аж ось помер останній соціяліст при владі, Еберт, і з ним разом виключається з влади вся демократія. До влади прийшли люди Берестя (Штреземан), люди монархічних переконань і настільки праві, що порівнюючи з ними Бюлов і Бетман Гольвег були би лібералами.

Коли лівий бльок прийшов до влади у Франції, він виставив програму замирення з німецькою демократією, при умові гарантії забезпеки Франції („справжній мир"). Памятні всім палкі промови Ерріо та Бонкура в Парижі та Женеві, але де тепер женевський договір? Там-же, де уряд Мек-Донелда, себто зник. Лівий бльок простягнув руку до німецької демократії — рука повисла, бо цієї демократії при владі нема, а взяти владу вона не в силі, хоча би як її гальванізували промови з Парижа. Іноді, правда, як ось у Магдебурзі, німецька демократія улаштовує маніфестації, але гасла на цих маніфестаціях, призначених для Парижа, звучать ще гірше, ніж заяви Штреземана. Цей бодай не „демократ", а демократи голосно демагаються соборної Німеччини. Це значить: Австрія, Познань, Тироль, Рейн, Саар..., одним словом: програма собору св. Павла з 1848 р., яку слушно вихопив у лібералів Бісмарк і здійснив її залізом.

З другого боку справа забезпеки для Франції стоїть зле. Справоздання про розброєння Німеччини ще не оголошене, але всім відомо, що воно стверджує страшну войовничу силу Німеччини. (У давній Німеччині у головному штабі було 340 офіцирів, нині на 100-тисячну армію, згідно з версальським трактатом, є їх 240!). Справоздання настільки грізне, що Ерріо виголосив промову в стилі Пуанкаре, хотів силою примусити Німеччину, щоби розброїлася. Лондон іншої гадки, досвід показав, що не можна розброїти держави, якої народ не хоче розброїтись; инакше доведеться вічно вести з ним війну, а те, що найбільше нині лякає Англійців, чи то з метрополії чи з домінії — це можливість, що одного дня їх втягнуть знов у союзну систему, яка розріже Европу на дві частини і штовхне страшну німецьку могутність на Росію і на шлях в Індію. Англія воліє мати Німеччину з собою, на Рейні, ніж мати її проти себе в Азії. Щоби накинути свій погляд, Англія має немало засобів, а в першу чергу: борг Франції супроти неї. Вона дуже добре знає, що Франція нічого не в силі заплатити, і що смішно казати про виплату десятків міліярдів, коли невідомо, що буде з франком за кілька днів. Але англійський скарб, який так розумно допомагає своїй дипльоматії, користується боргами для проведення в Парижі поглядів Foreign Office.*)

Лондон кличе Францію до угоди з Німеччиною. Але з якою? Юнкерською. З почуттям суму та горя повинні французькі радикали та демократи перечитати памятні рядки Ренана з відомої „Інтелектуальної та моральної реформи," що "пруський юнкер переміг французьку революцію в 1814 р., він завдав смертельний удар „Правам Людини". Якби Ренан дожив до наших днів, тоді він міг би знов бачити перемогу юнкра. Страшна дилема для французької демократії: або йти на угоду з французькою реакцією, або знехтувати зносинами з Англією і наразити забезпеку країни. Правда, вона має прецедент уже з часів Гамбетти, коли талановитий трибун пішов на угоду з Бісмарком. А тут ще німецька „права" пішла шляхом обережної та мудрої політики, не кидаючись напролім на зразок політичних істериків типу Гітлера та Людендорфа. Вона не без безпосереднього впливу англійського посла лорда Абернона, дієї persona grata на берегах Шпре, запропонувала, не більше не менше, як взаємний пакт англьо - французько - німецький для гарантії кордонів.

З першого погляду нібито Версальського договору не порушать, скличуть конференцію, подібно як лондонську влітку 1924 р. Тільки ця конференція, замісць репарацій трактуватиме про роззброєння і винесе свій плян Доза у цій справі. Німці торгувати-муться, їм залишать збільшену армію, а тоді вони знов загарантують Версальський трактат. Але правник може здивовано спитати: навіщо ця нова гарантія, коли діло не йде про ревізію. Тому, що допущена до Ліги Націй Німеччина висуне цілком легально § 19 статуту Ліги Націй, який дає їй змогу домагатись перегляду її кордонів. Легко зрозуміти, що це за кордони. Рейн покищо незрушно ще чіпати, а ось Данціг і „коридор", з якими ні один Німець не може погодитись.

(Діло) **І. Борщак.**

*) Центр Лондону; осідок усіх ділових підприємств, головно банків.

**) Місто славне університетом.

*) Англійське міністерство закордонних справ.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути присилана враз з даним оголошенням, будуть числити за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. [illegible] відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопис, що непоміщено їх оголошень.

Адм. „Свободи".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, повідомляе своїх членів, що квартальний мітинг відбудеться в пятницю, 10. квітня с. р., точно о год. 7.30 вечером, в гали лютнина, при 69 S. Park St. Кождий член обовязаний явитись на сей мітинг, позаяк є дуже важні справи до полагодження, як також буде квартальний звіт контрольної комісії та вибір комітету до заняття на бали, котрий відбудеся 2-го мая. Неявившийся член буде противний статутови У. Н. С. і ухвалі Т-ва. — С. Федірко, предс.; Н. Ілків, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляе своїх членів, що квартальний мітинг відбудеся в пятницю 10. квітня о годині 7.30 вечером, в церковній гали на Савт улиці. Просить ся всіх членів, щоби явилися на сей мітинг позаяк єсть важні справи до полагодження. — Мих. Голубець, предс.; В. Грега, кас.; В. Тулевич, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляе всіх своїх членів, що мітинг відбудеся дня 11. квітня о годині 6-ій вечер, в українській гали на Карбон ул. Обовязком кождого члена явитися на той мітинг і вирівнати залеглости місячні. — Рафаїл Остапчук, секр.; Роман Каплун, предс.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михаїла Грушівського, від. 219, мати-ме свій звичайний місячний мітинг в суботу, 11. цвітня с. р. в 8-ій год. вечером в гали Української Православної Церкви при 35 Мортон ул. Одночасно пригадується членам, що неприсутність на мітингу потягае за собою кару приписану статутом. Отже щоби оминути неприемностий проситься всіх членів явитися в компелті на суботнішним мітингу. Такий мітинг є також доброю нагодою для тих, що не стоять в ніякім товаристві, вступити в члени Т-ва ім. М. Грушівського. — Свящ. др. М. Копачук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляе своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11-го квітня 1925, о годині 7.30 вечером, в гали У. Н. Дому під ч. 217-219 Е. 6-та улиця. Обовязком кождого члена прибути на сі збори, бо суть важні справи до полагодження. — Н. Ковбасник, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Петра і Павла, від. 27, повідомляе, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 3-ій годині попол. в неділю, 12. квітня 1925 в гали парафіяльній, 93 Венбюрен стріт. На порядку нарад є важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Йосиф Лешків, предс.; В. Гладкий, секр.

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Ін. Хрестителя, від. 230, повідомляе, що надзвичайний мітинг відбудесь о год. 1-ій пополудни в неділю, 12. квітня в Укр. Домі, 525 W. Rayen Ave. На порядку нарад є важні справи до полагодження, отже проситься членів прибути на той мітинг. Наш предсідатель минувшого мітингу зрезигнував. Неявившийся член заплатить 25 ц., а урядник 50 ц. кари. — І. Гармич, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляе, що звичайний мітинг відбудесь о 2-ій год. попол. в неділю, 12. цвітня в гали шкільній, 212 Президент стріт. Є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на зборах. Таксамо проситься довгуючих членів явитись і виповнити місячні складки. — О. Зубар, пр.; Гр. Яськів, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 121, повідомляе своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітинг відбудеться дня 12. квітня о годині 2-ій пополудни в галі Frank Klara, 225 S. Washington. Проситься всіх членів прийти на той мітинг, бо котрий член неявиться на мітингу то підлягае карі $1.00, а урядник $2.00. Кождий член мае вирівнати свої вкладки. — М. Павелко, предс.; С. Свиридюк, кас.; В. Чуйко, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляе своїх членів, що збори наші відбудуться 12. квітня в неділю о 12. год., в укр. Хаті, 2240 Greyling St. Проситься всіх членів прийти бо є важні справи і буде одобрюватися Тов. статут, так само буде справозданне делегата, котрий прийде з конвенції. — П. Андрушків.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляе, що звичайний мітинг відбудеся в неділю, 12. квітня о пів до першої пополудни в гали церковній при Чарлс ул. Проситься членів, котрі довгують, щоб вирівнали на тім мітингу свої залеглости. — Іван Іванішів.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. О. Николая, від. 341, повідомляе своїх членів, що уряд Братства зістав вибраний на рік 1925 з слідуючих членів. Антонишин Стефан, предс.; Волошин Михайло, з. предс.; Николай Волошин, кас.; Михайло Штохмаль, заст. кас.; Кренціглова Іван, секр.; Леон Періль, заст. секр.; Василь Яцишин і Михайло Савчак, контрольори, Онуфрій Васюник, надзиратель хорих; Данько Лупань, хорунжий; Ілько Пухар, дверник. Мітинги відбуваються в 2-гу неділю по першім в гали церковній пр. иКалиджеві і В. 7-ій улиці. Слідуючий мітинг відбудесь дня 12. квітня 1925, з причини тої що друга неділя припадае Великдень. — Іван Кренціглова, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, 62 відділ, повідомляе, що надзвичайний мітинг товариства відбудеся о 3-ій годині пополудни в неділю дня 12. квітня в гали Укр. Нар. Дому, 6177 Гленмор Евеню. Так само несся до відома, що мітинг мав відбутися аж на 19 квітня, але що на 19. припадае Великдень, то мітинг відбудесь тиждень передтим. Проситься членів місцевих і позамісцевих, щоб прийшли на зєданий мітинг, бо є важні справи до полагодження. — К. Кропивницький, предс.; В. Білий, кас.; О. Туринець, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. „Січ", від. 282, подае до відома своїм членам і членкиням, що звичайні збори відбудуться дня 12. квітня 1925 о 2-ій год. пополудни, в гали Тов. Домі під ч. 409 Н. Геддис ул. На порядку нарад є справи до полагодження, як також справа важна о продажи Тов. Дому, тому проситься всіх членів і членкинь [illegible]

ПЛОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляе своїх членів, що мітинг відбудеться за цвітень в другу неділю по першім то є 12. цвітня о першій годині пополудни. Взиваеться всіх членів прибути на мітинг. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости. — Н. К., секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подае до відома своїм членам, що квартальний мітинг відбудеться дня 12. квітня 1925, в неділю о годині 12.30 пополудни в гали парафіяльній при Кембел ул. Обовязком є кождого члена бути на сих зборах. Також пригадую тим байдужим членам, котрі [illegible] залегати з вкладками по два а то часом і по три місяці місяці, щоб се скасували, о платили свої належитости на час; не будьте байдужими, бо то ви неїдеси собі гадаєте: я так оден як не заплачу то за мене вишлють. Щоб то оден не эаплатив, то добре. Ви знаете, що секретар мусить писати 15 до 20 карток до членів що не памятають, а як дістане картку, то гніваеся, каже ви мене суспендували, і через вашу байдужність, часто есть безпотрібне непорозуміннє. — Д. Запотічний, предс.; Т. Медвідь, кас.; П. Кізел, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Отсим повідомляеться членів Тов. Зап. Січи, від. 75, що місячні збори відбудуться 12 квітня 1925, о годині 1-ій пополудни під ч. 3464 Cicotte Ave. Проситься всіх членів прийти на означений час, щоби одні на других не чикали по нашому звичаю. — Стефан Дідула, секр.

АМБРІДЖ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляе, що звичайний мітинг відбудеся дня 12 квітня о годині 2-гій пополудни. Маємо кілька важних справ до полагодження і справозданне делегата з конвеції, тому проситься всіх членів явитись на цей мітинг. — Мих Фук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляеться членів Тов. „Любов", від. 45, до місячні збори відбудуться в неділю, дня 12. квітня, о годині 2-ій пополудни в домі тов. Ам. Горожан, 249 Н. Френклін ул. На порядку нарад буде справозданне тримісячної контролі і заразом справозданне делегата з гол. XVI. конвенції, кореспонденція і недокінчені справи з минувшого місяця. Обовязком є явитись усім членам на зборах, бо важні точки будуть рішатись. — В. Стриковський, голова; Д. Веселик, кас.; Т. Малик, секр.

ПИТСБУРГ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 53, повідомляе, що місячні збори товариства будуть відтепер відбуватись в третю неділю місяця замісць в другу неділю. — Павло Шпікула, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 183, повідомляе всіх своїх членів, що квартальний мітинг відбудеся дня 13. квітня в гали церковній, о годині 7ій вечером. Проситься всіх членів явитись на сей мітинг. — М. Патронік, предс.; П. Демкович, кас.; П. Бабяк, секр.

БРУКЛИН, ГРІНПОЙНТ, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляе своїх членів, що звичайний мітинг відбудеся дня 11. квітня, о год. 7.30 вечером, 177 Green St. Обовязком кождого члена пирбути і вирівнати свої вкладки. — Василь Сенишин, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляеться членів і симаптиків Т-ва Єдність, від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. квітня с. р. в сали Укр. Клюбу під ч. 847 Н. Франклін вул., о год. 2.30 пополудни. Упрашаеться всіх членів прибути на час й вирівнати свої місячні вкладки. — П. Федюк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, подае до відома своїм членам місцевим і позамісцевим, що їх перші квартальні збори відбудуться у неділю, 12. квітня пополудни о годині 2-ій точно, в церковній гали. Тож проситься усіх членів того Братства, щоби явилися на сей мітинг. На сім мітингу буде справозданне контрольної комісії. Також буде справозданне нашого делегата з конвенції У. Н. Союза. — Ілько Вовк, предс.; Іван Салю, кас.; Т. Левчишин, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ повідомляе своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю дня 12. квітня 1925, в гали церковній, 303 Hudson Ave. Проситься усіх членів явитися на тім мітингу, бо будуть важні справи до полагодження і кождий член мае виповнити свої вкладки бо впротивнім разі буде суспендований з Товариства і У. Н. Союза. — А. Бабій, предс.; М. Війтів, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляе, що четвертьрічний мітинг відбудеться в неділю, 12. цвітня, в гали Турка, 814 Мейн ул. Буде здавати контрольна комісія справозданне і є другі справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари 1.00, а урядник 2.00. — Н. Колодій, предс.; І. Соколовський, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Згода, від. 294, повідомляе, що звичайний мітинг відбудесь о 7-ій год. вечером в гали церковній на Grand St., Rahway, N. J. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости бо будуть суспендовані. Є много важних справ до полагодження. — Н. Моссора, предс.; Я. Салій, секр.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ЯК ВІДНАЙШЛИ СТАТУЮ РЕІ СІЛЬВІЇ.

Памятник вестальки Реі Сільвії, дочки римського короля Альби Льонги належить до найстарших римських творів мистецтва. Ця різьба, звісна з ріжних історичних творів, пропала була підчас нападу Вандалів на Рим. Тепер після стількох століть памятник цей неоціненої вартости знову віднайшли і то дивним способом. Італієць Капобіянко купив тому пятнацять літ у Каірі в крамаря старий пергамен. На пергамені найшов спис, де находяться 400 вартісні староримські твори мистецтва, між ними й статуя Реі Сільвії. На основі цих записок почав робити пошукування на полі італійського селянина Сільвестрі. І дійсно найшов статую. Забрав памятник до себе, переніс його до мешкання свого товариша в Гречче й скрив його. Хотів різьбу продати, й почав переговорювати з ріжними американськими збирачами й торговцями. Але що жадав за високу ціну, вони не купили статуї. Італійські власти довідалися, що до Гречче частенько навідуються чужинці, вкінці й вивідалися про віднайдення статуї Реі Сільвії. Три детективи представилися Капобіянці як секретарі турецького посольства у Римі й заявили, що готові купити різьбу. Подана ціна не була для них за висока, тому Капобіянко запровадив їх до комірки, в якій переховував статую. Коли вже детективи знали, де скривається статуя, арештували Капобіянку на

ОСИП МАКОВЕЙ.

ТРИ ПОЛІТИКИ.

(Оповідання).

4.

Доки пан доктор Микола Крикливець мав лише кілька титулів: адвоката, посла на сойм краевий і члена ріжних товариств, доти він у реставраціях на вечерю все казав собі давати: чарку міцної горівки, вепрову печеню з "руським компотом," себ-то з капустою і бараболею, і дві великі склянки пільзенського пива. Кельнери реставрації у Львові, куди п. др. Крикливець заходив частійше, приїхавши з провінції, уже й не питали його, чого він хоче, лише приносили відразу горівку і вепрову печеню. Се вистарчало для його демократичної душі.

Але з того часу, як пан меценас "добре" оженився, став послом до державної ради, і як на адресах його по шістьох головних титулах з осторожности треба було додавати "і т. д. і т. д.", щоби не образився, з того часу він і вечеряв инакше. Правда, що — не рахуючи женитьби і канцелярії і посольства — ще й дві порядні парцеляції панських маєтків між селян поставили його міцно на ноги та здобули йому при тім імя великого патріота і безкорисного опікуна народу, одначе все таки тяжко було здогадатися, звідки він набрався панських звичаїв, у кого він навчився їсти так, як пани їдять.

Ось і сьогодня в одній з перших віденських реставрацій він сидить разом з маршалком повіту, з котрого був вибраний послом, — з паном графом Артуром Бойовським. Пан граф не з богатих панів, але великий політик і разом зі старостою "трясе" повітом. А панови послови дуже потрібно поговорити з ним в одній справі. Отже й зійшлися. Кельнер стоїть біля них, а пан меценас приказує йому, що має принести:

— Коняк, грубозернистий кавйор, десерове масло... Я, пане графе, в полудне був у вашім готелю, але не застав вас. Отже позволив собі повідомити вас, що загляну сюди у вечір, бо знав що ви тут вечеряєте. Пан граф у Відні не довго?

— Буду кілька днів. Приїхав за орудками.

— Певно повітовими? Багато дає вам заняття се маршалкування?

— Досить. Звичайна річ, коли хто хоче, то може мати роботи й понад силу.

— Се так як і з посольством. І певно так, як і в мене: великі справи забирають менше часу, як малі. Виборці дуже дивні люде; коли виберуть чоловіка послом, то потім шість років мордують його найчуднійшими пустяками. Не люблю їх з їх крамарським духом. Тут приходиться студіювати справу виборчої реформи, а Іван Вертипорох з Голопят, що тижня у понеділок, як приїде до міста на торг, цілком певно прийде до моєї канцелярії з просьбою, щоби я йому "виробив" трафіку у селі. Просто розпука береться чоловіка займатися такими пустяками.

Кельнер приніс, що було замовлене, і налляв чарки.

— Далі майонес з гомарів — приказав пан меценас. — Потім чомбер із серни в мішаною салатою і пільзнер експорт. Прошу, пане графе!

Панове випили і почали їсти.

— Се правда, — потвердив пан граф — що селяне не знають ріжниці між важними і неважними справами.

— Особливо дошкулив мені Михайло Горобець із Старого Села.

— Сеж ваш головний агітатор! — замітив маршалок.

— Се правда, але що він мене коштує! Коли я дома, він цілком певно буде в мене; коли я у Львові або у Відні, він таксамо певно що тижня пришле могою або чимсь иншим, а не давно навіть приїхав сюди до Відня і я мусів заплатити йому за всю дорогу. Небезпечний чоловік!

— Я його знаю. Се тип хлопського фільософа. Але агітатор єдиний! Він за місяць цілий повіт перекине до гори дном — додав маршалок.

Пан меценас нарікав далі, бо розумів се, що зайки дійти до своєї справи, треба гостя бавити, чим попало.

— Перше, оповідав він далі, мучив мене з пів року, щоб я йому постарався о рогачку. Завзявся на старого Жида і доконче хотів відобрати йому сей мізерний зарібок. Коли я до сього не допустив, з уваги на Жидів виборців, видумав що инше: давай йому ціле підприємство—роблення доріг! Я йому кажу: „Ані нема до того у вас грошей, ані голови! Ви тому ради не дасте!" — "Чому ні? — каже. "Чи то лише Жиди все вміють!" І вже з рік не дає мені спокою. Але я, як се панови маршалкови відомо, зовсім не докучав вам сею справою, хоч се від вас залежить. Нині знову лист прислав!

— Ви не відповідайте і спокій! порадив маршалок.

— Я так і роблю.

Кельнер приніс майонес з гомарів, а по хвилі чомбер. Инший кельнер приніс пиво. Третій забирав зі стола, що було непотрібне.

Панове їли з господарським апетитом і далі уривано розмовляли. Бесіда зійшла на парлямент, на сойм, на нові вибори до повітової ради, на віденські розривки — і пан меценас все ще не починав говорити про свою справу. Тільки коли по чомбрі прийшов на стіл бажант з компотом і французьке вино Chatau, пан маршалок замітив немов з докором за те, що посол все ще говорить не до річи.

— Що ви, пане меценасе, якийсь празник робите? Деж я годен тільки зїсти?

— Не зашкодить, не бійтеся — відповів меценас. — Се першорядна реставрація, я тут досить часто буваю. А вино знамените!

І справді оба панове їли і пили далі зі смаком. В такій чистій, ясній, просторій, провітреній салі, з квітками на столах, з кельнерами у фраках, що тихенько ходять по мягких хідниках, якось їсться смачнійше і більше. Обстанова додає апетиту.

— Я нині на обід мало що їв, тільки по міністерствах бігав — немов оправдувався меценас за свій апетит.

— І я таксамо — додав пан маршалок.

По бажанті і вині прийшло морожене й лікер. В куті салі почала грати орхестра дискретно, мягко і солодко. Легенький димок з цигар і папіросів уносився в повітрю і щезав у вентиляторах. Гарно убрані гості починали сходитися щораз численнійше. Приємно було тут по добрій вечері посидіти й поговорити. Оба панове були справді вдоволені в себе і зі світа і з парляменту і з життя.

Тільки тепер наш посол почав осторожно розмову про справу, яка його обходила. Пан маршалок з незвичайною чемністю і вдоволенням слухав. Справа була [illegible] проста і незамо-[illegible] о те, щоби швагер пана меценаса, брат його жінки, Тополь[illegible] молодий чоловік, але — на думку пана посла — незвичайно талановитий і солідний, став повітовим інжиніром, бо саме тепер опорожнилася посада.

Хоч ся справа була така проста, одначе не можна було її скінчити в реставрації. Про неї оба панове говорили ще в кнайпі, а докінчували аж в Moulin Rouge при співі ріжних дам на сцені...

По сій вечері і забаві пан маршалок не тільки досить прихильно відносився до справи пана посла, але на другий

так уміє їсти! Се правдива сатисфакція дивитися, як ся хлопська дитина навчилася їсти. Цікавий я лише, чи вже й се знає, що риби не можна їсти при помочі ножа?...."

(Дальше буде).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕ СУМУЙТЕ, вложіть долара до листа і так адресуйте: SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y. Купіть веселий календар „ЦЬОЦ" і додаток „ВУЙКО". Сміху на рік, користи на вік. Кишенковий календар дістанете в додатку без кошту, зараз несіть лист на почту. 77-82

ПОШУКУЮ брата Яцка Турковського. Моя адреса: H. TURKOWSKI, Gen. Del., P. O. Dearborn, Mich. 80-1

НА ПРОДАЖ Гросерня і Делікатесен в українській дільници в Ню Йорку. Ліс на 3½ року, се єсть добрий бизнес для Українця. Голоситись: M. P. c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 81-83

ТРИЙЦЯТЬЛІТНИЙ вдовець пошукує старшої дівчини або вдови до заряду дому. Маю вісімлітного хлопця. Інтересуючі зволять ласкаво зголоситись до: MIKE KALYNA, P. O. Box 196, Johnstown, Pa. 80-81